

1) Autići za male pacijente

ZAGREB - Na Odjelu za transplantaciju koštane srži KBC-a Rebro, u srijedu je bilo neuobičajeno veselo. Male pacijente je, u organizaciji Hrvatske udruge oboljelih od leukemije i limfoma, posjetio Djed Mraz. Uzbuđenje je bilo tim veće što je djedica uslišio želje najmlađih, koji su mu pisali proteklih dana. Tako su gusari, zrakoplovi, autići i bojanke dobili vlasnike. I dok su se mališani radovali igračkama, oni malo stariji poželjeli su otpusna pisma i povratak kući. Tajnica Udruge Jadranka Santini naglasila je da su blagdansko darivanje i ove godine omogućili sponzori, koji su najprije donirali borove i ukrase za uređenje odjela na Rebru, Šalati i bolnici Sestara milosrdnica. [A. R.]

(objavljen 22. 12. 2005)

– najvjerojatnije Anin zadnji tekst objavljen u Vjesniku

2) Žrtve džeparenja uglavnom su žene

U prvih pet mjeseci ove godine na šibenskom je području zabilježeno 20 džepnih krađa, a gotovo polovicu »odradila« je nedavno uhićena 27-godišnjakinja iz Čakovca

Ana Rukavina

ŠIBENIK – Džepne krađe i krađe općenito, nisu kaznena djela koja ozbiljnije ugrožavaju sigurnost građana, no, u posljednje vrijeme su učestale, a s dolaskom turista uzduž obale bit će ih sve više. Iako se često misli da se takve nezgode događaju nekom drugom, u policiji pak naglašavaju da je prevencija presudna stoga građani trebaju poduzeti sve kako njihovi novčanici, mobiteli, fotoaparati ili pak ušteđevina ne bi nenadano promijenili vlasnika. U prvih pet mjeseci ove godine na području PP Šibenik zabilježeno je, navodi načelnik PP Šibenik Jadran Škugor, 20 kaznenih djela džepnih krađa, a gotovo polovicu odradila je nedavno uhićena 27-godišnjakinja iz Čakovca.

»Gužva je situacija u kojoj je najlakše iskoristiti nepažnju osobe i otuđiti joj novčanik, stoga su posebno opasna mjesta tržnice, vozila javnog prijevoza, ali i saloni za uljepšavanje koji su bili primjerice meta džeparice iz Čakovca. Inače, žene su češće mete kradljivaca«, kaže Škugor te ističe da osjetan broj počinitelja nema prebivalište u županiji u kojoj »operira«. Tako su prošlih godina uhvaćeni bili državljani Bugarske, Rumunjske, Mađarske i BiH. U posljednjih desetak dana na području Šibenika također je zabilježeno i pet teških krađa provaljivanjem u stanove. »Ljudi imaju običaj kad dođu topliji dani otvoriti prozore i vrata domova, što je odlična pozivnica za lopove. Stoga savjetujemo svim građanima da ukoliko ne odlaze na duže vrijeme ostave upaljeno svjetlo u stanu, ako pak putuju o tome obavijeste susjede, te ukoliko primaju čudan telefonske pozive to odmah prijave ili kontakt-policajcu ili na 92«, kaže Škugor. Dolazak turista, povećanje broja gostiju na Jadranu naravno znači i povećanje krađa. Govoreći o postupcima koje građani i turisti mogu poduzeti kako bi smanjili vjerojatnost da lopov provali baš u njihov automobil ili apartman, Škugor ističe da se ljudi iako na odmoru, moraju ponašati odgovornije. »Najugroženije lokacije su svakako hotelske sobe, apartmani koje vrlo često turisti ostavljaju otključanima te automobili parkirani uz magistralu. Naime, ljudi se vole odmarati na divljim plažama s kojih im njihov automobil nije vidljiv i još ako u njemu ostave kameru ili mobitel, šanse da budu opljačkani su velike«, kaže Škugor. Ako se baš žele kupati na takvim plažama, onda nikako ne smiju, naglašava, ostaviti vrijedne predmete na sjedištu, već ih sakriti. Kako bi smanjili broj kaznenih djela turističkog kriminaliteta na području PP Šibenik uz jadransku magistralu, od Brodarice do Primoštena, od početka srpnja bit će pojačane policijske ophodnje, što se već pokazalo odličnim potezom. (16.05.2005, Vjesnik)

3) POSLJEDNJE POČIVALIŠTE 300 ŽRTAVA PARTIZANSKIH ZLOČINA

Marko Kalajdžić: Nastojanja da se dozna prava istina o zločinima partizana nad lokalnim stanovništvom, počela su tek nakon uspostave slobodne Hrvatske 1990. godine
Pokrenuta inicijativa za ekshumaciju nevinih žrtava iz jame u zaleđu Pirovca
Koliko je točno ljudi ubijeno, teško će se otkriti jer je i većina krvnika već mrtva
Ana Rukavina

PIROVAC – U kamenjaru Tišnjanske dubrave u zaleđu Pirovca, prije petnaestak je godina otkivena jama Golubinka u kojoj se, prema nekim procjenama, nalaze ostaci oko 300 Hrvata koje su u rujnu i listopadu 1943. godine ubili partizani. Zalaganjem lokalnog stanovništva i obitelji ubijenih, pokrenuta je inicijativa za ekshumaciju nevinih žrtava. »Stanovništvo ovoga

kraja za jamu zna već godinama, a nastojanja da se dozna prava istina o počinjenim zločinima nad lokalnim stanovništvom počela su tek nakon uspostave slobodne Hrvatske 1990. godine. Sustavnih povijesnih istraživanja još nema, ali, prema mojim saznanjima uglavnom stečenim kroz razgovore s obiteljima poginulih, riječ je o civilima, težacima koji su imali snage suprotstaviti se totalitarnom režimu, bez obzira na njegov predznak«, rekao nam je Marko Kalajžić, speleolog i umirovljeni hrvatski branitelj.

Kalajžić je s Komisijom za utvrđivanje ratnih i poratnih stradanja iz Vodica pokrenuo inicijativu s ciljem da se posmrtno ostatke izvadi iz jame duboke dvadesetak metara, potom identificira te dostojno pokopa, dok bi se mjesto masovne grobnice prikladno obilježilo. »Koliko je točno ljudi ubijeno, vrlo će se teško doznati jer su i njihovi krvnici velikim dijelom mrtvi, a oni preživjeli tvrde da se nikad ništa nije ni dogodilo. Ipak, mi ne želimo nikoga progoniti, nego se vodimo isključivo humanim namjerama. Osim toga, ratni zločin nikada ne zastarijeva pa, ako bude volje, zlčince se uvijek može kazniti«, kaže Kalajžić. Detalje tih nemilih događaja iz Drugog svjetskog rata teško je doznati jer Kalajžić napominje da se svjedoci nerado prisjećaju takvih događaja. Uskoro će biti pokrenut postupak za ishođenje dozvola neophodnih za ekshumiranje i identifikaciju žrtava, pa se nadaju pozitivnim odgovorima državnih instiucija kojima su se obratili za pomoć. Jama koja se nalazi na nepristupačnom brdu, do koje vodi put obrastao makijom, obilježena je velikim križem, a da je s vremena na vrijeme posjećuju članovi obitelji ubijenih, dokazuju samo cvjetni aranžmani. Prema Kalajžićevim procjenama, u krugu od 30-ak km nalazi se još desetak jama sličnih Golubinki, no čini se da je ipak riječ o mnogo manjim masovnim grobnicama u kojima počivaju žrtve partizanskih zločina.

4) Kalmeta: Ove godine milijarda kuna za život na otocima

Ana Rukavina

ZLARIN – »Naši otoci imaju perspektivu jer smo naraštaj koji prihvaća i najveće izazove. Stoga podržavamo provedbu Zakona o otocima i Državnim programima razvitka otoka radi njihova spasa i revitalizacije«, rekao je premijer Ivo Sanader na sjednici Otočnog vijeća na otoku Zlarinu. Istaknuo je da za ulazak u EU moramo biti spremni, a dio je zadaće zaštititi otoke demografski, zaustaviti njihovu rasprodaju i bolje ih povezati s kopnom. Podržao je odluku kojom se poduzetnike želi potaknuti na zapošljavanje na otocima, odnosno dodjelu bruto plaće godišnje za svakoga novog zaposlenika ako je riječ o nerazvijenim, odnosno pola bruto plaće na razvijenim otocima.

»Zadovoljan sam što svi mnogo više govorimo o otocima i poduzimamo konkretne mjere da se zaustavi njihovo daljnje odumiranje«, rekao je Sanader. Često se govori o povezivanju otoka s kopnom, ali on ističe da je jednako važno otoke povezati i međusobno. Potom je svečano u promet pustio obnovljeno sanitarno pristanište na čiju je sanaciju utrošeno 2,5 milijuna kuna. Zlarinski je gat jedan od 39 pristaništa obuhvaćenih dvogodišnjim planom obnove Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka za što je izdvojeno 98 milijuna kuna.

»Ulaganja Vlade u revizalizaciju otoka vrlo su velika – u 2005. će ministarstva i javna poduzeća za projekte kojima se život na otocima želi poboljšati izdvojiti 980 milijuna kuna«, rekao je na drugoj sjednici Otočnog vijeća ministar mora, turizma, prometa i razvitka Božidar Kalmeta. Čak 14 programa koji se bave različitim temama sadrže smjernice gospodarskog i održivog razvitka i programe infrastrukturnih zahvata na otocima.

»Otoci su strateški važni dijelovi Hrvatske stoga smo za otočane smanjili cijenu trajektne karte 30 posto i podijelili 45.000 vinjeta«, rekao je Kalmeta ocijenivši da je, s obzirom na planirana ulaganja i programe za otoke, počeo »puhati novi vjetar koji ulijeva nadu za 130.000 stanovnika otoka«. Državni tajnik Branko Bačić naglasio je da je ova Vlada udvostručila sredstva za razvoj otoka, te veća sredstva namijenila obnovi tristotinjak jadranskih pristaništa.

5) Velika akcija čišćenja murterskog podmorja i obale

JADRAN NE SMIJE BITI ODLAGALIŠTE OTPADA

Uz boce, limenke i gomilu automobilskih guma, roniaci su pronašli

akumulator i uljne filtre, koji su na dnu uzrokovali velike promjene

Pri čišćenju podmorja otoka Žut u listopadu lani je izvađeno 50 prostornih metara otpada

Ana Rukavina

MURTER – Velika akcija čišćenja mora i obalnog područja Murtera te otoka Žut, u kojoj će sudjelovati oko 200 ronilaca te učenici osnovnih škola, održat će se od 6. do 8. svibnja,

doznajemo od organizatorice akcije i predsjednice Udruge za očuvanje ekološke ravnoteže toga područja Martine Markov Podvinski. Nakon što je prošlog tjedna čišćena murterska luka, doduše uz sudjelovanje samo četrdesetak ronilaca, rezultati su uputili na nužnost opsežnijeg čišćenja podmorja.

»U jednom danu sakupili smo 25 prostornih metara otpada, što govori da je opasnost od narušavanja ekološke i biološke ravnoteže u Jadranu posve opravdana. Uz plastične boce, limenke i gomilu automobilskih guma, pronašli smo akumulator i uljne filtre, koji su na morskom dnu uzrokovali velike promjene«, kaže Markov Podvinski. U prvoj velikoj ekološkoj akciji čišćenja podmorja otoka Žut u listopadu prošle godine izvađeno je 50 prostornih metara otpada. Iako su očekivali mnogo otpada, tom se rezultatu doista nisu nadali, pa su ronionci ostali bez vreća za skupljeni otpad. Najgore je, kaže Markov Podvinski, na deset metara dubine jer zbog dobre vidljivosti ne može promaknuti nijedan bačeni predmet.

»Priobalni dio Murtera i Žuta nikada nije sustavno čišćen, ali alarmantno je što ljudi u more bacaju opasan otpad. Nastavimo li takvim tempom, uskoro bismo mogli zaboraviti na turiste koji uvelike pridonose onečišćenju. No, najviše smo odgovorni mi sami«, ističe Markov Podvinski. Neodgovorno ponašanje i krajnja nekultura mogli bi se, objašnjava eologinja, obiti o glavu stanovnika koji se uglavnom bave turizmom jer bi onečišćenje mora za njih značilo rezanje grane na kojoj sjede. Naime, razgradnja otpada, o čemu čovjek ne razmišlja kad ga olako baca u more, dugotrajan je proces koji nosi i posljedice. »Primjerice, za razgradnju cigarete s filtrom potrebno je oko godinu dana, za odbačenu limenku ili jednokratnu pelenu potrebno je do 100 godina, a za plastični tanjur ili bocu čak do tisuću godina«, napominje Markov Podvinski. Akcije su i odgojno-obrazovne jer se, objašnjava voditeljica, želi upozoriti na nužnost zaštite i očuvanja okoliša, mora i podmorja. Zato će u ekološkoj akciji sudjelovati i osnovnoškolci, koji će biti zaduženi za čišćenje obale. (29.4. 2005.)

6) Zelene površine crne točke Šibenika

Ana Rukavina

ŠIBENIK - Iako je Šibenik grad bogatoga kulturnog naslijeđa i neprijeporne ljepote, ulazeći u njega uoči turističke sezone to se ne bi moglo zaključiti. Od tri ulaza u grad dva su posljednjih godina uređena zahvaljujući gradnji trgovačkih centara, a srednji je ulaz, onaj koji vodi prema Nacionalnom parku Krka, i dalje neuređen. U Turističkoj zajednici Šibenika doznajemo da je za uređenje zelenih površina izdvojeno 50.000 kuna. Novac je namijenjen kupnji sustava za natapanje trokuta na ulazu u grad u Ražinama i Njivicama. Ipak, taj će se novac utrošiti za već uređene površine.

»Ulaz u grad je prvi dojam koji gost stječe, pa se moramo potruditi da to bude oku ugodan prizor. Iako u TZ-u o tome ne bismo trebali razgovarati, ne možemo biti rezignirani. No, s obzirom na novac kojim raspolažemo, rezultati će se teško vidjeti«, kaže predsjednica TZ-a Ksenija Grubišić. Naime, prošlogodišnje iskustvo TZ-a u uređenju grada je porazno, jer je 70.000 kuna izdvojenih za kupnju sadnica doslovno bačeno u vjetar. Nakon što je gradsko poduzeće Zelenilo posadilo sadnice, zbog lošeg održavanja sve su uvenule, a neke nisu ni posađene. »Zelene površine su crne točke Šibenika i jedino inicijativom svih nadležnih možemo postići nešto više«, kaže Grubišić. Na upit zašto je na ulazu u grad brdo građevinskog otpada, pročelnik Ureda za komunalnu djelatnost Zvonimir Zaninović ističe da su problem imovinsko-pravni odnosi. Grad je vlasnik samo dijela zemljišta, a najveći je dio vlasništvo obitelji Juras. »Pokušali smo se više puta dogovoriti o uređenju prostora, ali nismo uspjeli jer ni u obitelji Juras nisu suglasni«, kaže Zaninović. Ističe da će barem nastoji očistiti teren. (28. 4. 2005.)

7) KOLATERALNA ŽRTVA BESPRAVNE GRADNJE

Mnogi su gradili bez dozvola, a naknadno ih dobili

Nadu u naknadno dobivanje dozvola potaknula su obećanja općinskog načelnika

ANA RUKAVINA

PRIMOŠTEN – Vlasnica zemljišta u Dolcu pokraj Primoštena Nataša Hartmann ni godinu dana nakon što su joj bageri srušili temelje bespravno sagrađena objekta ne odustaje od otkrivanja zakulisnih igara koje su, tvrdi, prethodile rušenju. Na Rtiću, dijelu Dolca gdje se nalazi njezino zemljište, prije godinu dana bilo je šest bespravno sagrađenih kuća. Za četiri su dozvole naknadno dobivene, a dvije su srušene. Natašinu priču potvrđuje i općinski načelnik Vinko Bolanča, koji smatra da iza tog slučaja stoji dobro organiziran lobi, među ostalim i ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje Damir Lučev te da je Nataša Hartmann žrtva njihovih nezakonitih odluka.

Hartmann je, rekao je *Vjesniku*, zemljište kupila u ožujku 2001., a graditi bez dozvole počela je iduće godine. »Znala sam da Rtić nije u građevinskoj zoni, na što me dvaput upozorila i inspekcija«, kaže Hartmann. Optimizam da će naknadno dobiti dozvolu gradila je na obećanjima općinskog načelnika. Naime, u potvrdi koju joj je izdala primoštenska općina, a potpisao načelnik Bolanča, piše da je Rtić u prostorno-planskoj dokumentaciji predviđen za ugostiteljsko-turističku zonu.

»Smatram da treba podržati izdavanje građevinske dozvole za stambeni objekt, jer njegova gradnja neće narušiti sklad između tog objekta i prirode«, piše u potvrdi koja je Hartmann trebala pomoći pri dobivanju dozvole, ali to se nije dogodilo. Potkraj travnje 2004., bageri su ušli na njezin posjed i srušili temelje. Naknadno je dobila uplatnicu na 250.000 kuna za troškove rušenja koje nije platila, nego se žalila. Bolanča kaže da je Hartmann kolateralna žrtva. »Dok su neki mogli raditi bez dozvola i naknadno ih dobiti, ona je došljakinja bez ikakva zaleđa i zato je nastradala«, tvrdi Bolanča, dodavši da je u prostornom planu općine Primošten, koji još nije izglasan, Rtić označen kao turistička zona.

Ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje Damir Lučev odbacuje sve optužbe, jer je činjenica da je netko počeo graditi kuću, a da pritom nije imao građevinsku dozvolu.

»Slučaj Hartmann tipična je priča, koja se stalno ponavlja na ovom dijelu obale. Načelnici su ljudima obećavali da će se prostorno-planskom regulativom riješiti njihove dozvole, ne vodeći računa o zakonima«, kaže Lučev.

8) »DOSJEI X« U ŠIBENIKU

Ana Rukavina

ŠIBENIK – Vijest koja nam je iz PU Šibensko-kninske stigla u utorak oko 15.30, isprva je zvučala kao jedna od onih zbog kojih se odmah juri na mjesto zbivanja. Poziv glasnogovornice Rosande Trute glasio je ovako: »Nedjeljko Bakmaz iz Čiste Velike orao je njiivu u mjestu Cicvare i odjednom se zemlja, ničim izazvana, počela urušavati. Nastao je krater površine 80x60 metara, policajci kažu da ne vide dno«.

Unatoč vremenu »fjake«, u šibenskim redakcijama počeli su zvoniti telefoni. Priča za »Dosje X« uznemiirala je sedmu silu jer ne događa se svaki dan da u zemlji nastane krater površine nogometnog igrališta! Jedine su nam misli bile »samo da i mi ne upadnemo u nju« te »je li netko zvao speleologe?«. A NASA-u? Uslijedili su pozivi u Zagreb da se sačuva mjesto za bizarnu priču iz šibenskog zaleđa, a onda je uslijedio obrat.

Brzu vožnju do Cicvara već je na izlazu iz Šibenika prekinuo novi poziv. Iako je na zaslonu mobitela titrao Trutin broj, od njena smijeha nismo shvatili što govori. Ukratko, priča je bila istinita, osim jedne sitnice. »Nije riječ o metrima, već centimetrima«, rekla je kroz smijeh. Od ZF-a, dakle, nije bilo ništa. Potvrdila se tek ona stara – tako je to kad muškarci govore o veličini. (6. 4. 2005.)

9) Poput čvrste stijene na kojoj je Crkva gradila

ŠIBENIK – »I sam papa Ivan Pavao II. poručio nam je da ne tugujemo, ali čovjek ne može protiv sebe«, rekla je Šibenčanka Marija Barbača nakon mise za preminulog Papu što se služila u katedrali sv. Jakova. Katedrala u nedjelju nije mogla primiti sve one koji su se molitvom htjeli oprostiti od voljenog Pape.

Šibenski je biskup Ante Ivas u propovijedi naglasio da je Papa bio velik jer je u sve izazove u životu Crkve, čovječanstva i svijeta ulazio s Kristovom hrabrošću. »Doimao se poput čvrste stijene na kojoj je Crkva gradila i živjela svoj identitet i služila svijetu u vremenima velikih izazova. Bio je dosljedan i uporan te kao veliki Kristov svjetionik i putokaz budio nadu i pozitivnu energiju u ljudima i narodima«, naglasio je biskup Ivas.

Ništa manja gužva nije bila ni u dvorani Biskupske palače gdje su se vjernici upisivali u knjigu žalosti. »Čast bi mi bila svoju barku dovući pored tvoje na Kristovu žalu«, neke su od poruka kojima su se Šibenčani oprostili od Pape. [Ana Rukavina] (4. 4. 2005.)

10) Nezaposlena Šibenčanka živi od uzgoja koza

Zbog kozlića i magarca u zatvor!?

Odlukom o komunalnom redu Šibenika na gradskom području, gdje spada i Brodarica, zabranjeno je držati životinje / Marina Milutin: Znam da je zabranjeno držanje životinja, ali nemam izbora. Radim samo povremeno, sezonski, a jesti treba svaki dan

ŠIBENIK – Marina Milutin (29), koja živi u Brodarici pokraj Šibenika, uskoro bi mogla dobiti odluku o zatvorskoj kazni zbog neplaćanja duga za držanje životinja u dvorištu

obiteljske kuće. Naime, odlukom o komunalnom redu Šibenika na gradskom području, gdje spada i Brodarica, zabranjeno je držati životinje. Budući da u Marininom dvorištu žive tri kozlića i magarac, koje nije uklonila ni nakon tri posjeta komunalnih redara, kao ni podmirila 900 kuna kazne, dogodilo se očekivano.

Naime, nakon što prekršitelji u zakonskom roku ne uklone životinje i ne plate dug, komunalni redari Prekršajnom sudu šalju zahtjev da se novčana kazna zamijeni zatvorskom kaznom. U Marininom slučaju stanje se dodatno komplicira, jer je ona nezaposlena, samohrana majka šestogodišnjeg Šimuna. »Znam da je zabranjeno držanje životinja, ali nemam izbora. Radim samo povremeno, sezonski, a jesti treba svaki dan«, kaže Marina. Njezina mjesečna primanja s dječjim doplatkom iznose oko 2000 kuna, s kojima se treba prehraniti, platiti režije i osigurati sve potrebno za malo životinjsko carstvo. Uz kozlice Pruganu, Maricu i Cujku, treba nahraniti i magarca Taleta, pet mačaka i jednog psa.

Na pitanje zna li tko ju je prijavio, jer u Komunalnom redarstvu doznajemo da na teren izlaze po dojavi susjeda, Marina odmahuje rukom i kaže da su posrijedi zavist i ljubomora. »Oni bi bili sretni da prosim i molim, onda bi me sažalijevali. Ovako me prijavljuju samo da bi mi napakostili«, kaže Marina, pokazujući grube, od rada izbrazdane ruke. »Zar ovako zgloda jedna 29-godišnjakinja? Umjesto da razmišljam o frizerima i provodima se, obavljam težak i naporan fizički posao«, napominje.

Životinje su, objašnjava Marina, u gradu samo zimi, a na proljeće će ih preseliti na malo imanje nedaleko od Šibenika. »Tamo imam deset velikih koza koje su agresivne prema kozlicima, pa su oni kod mene dok ne ojačaju«, kaže Marina. O uzgoju kozlića nikada nije razmišljala kao o životnom pozivu, pa prije nego što ih je nabavila o tome nije znala ništa. »Kada te život natjera, sve naučiš«, napominje Marina. Nada se da će prevladati razum i da zbog neplaćene kazne neće morati u zatvor. »Kao da bih izabrala ovaj put da imam drugog izbora. Život me nije mazio. Naučila sam se boriti, pa ako je to grijeh, onda ne znam kuda ide ovaj svijet«, kaže Marina.

Od voditelja šibenskoga Komunalnog redarstva Miroslava Lucića doznajemo da se u slučajevima poput ovog najčešće određuje minimalna zatvorska kazna od tri dana. »Žao mi je zbog situacije u kojoj se nalazi gospođa, ali mi samo radimo svoj posao«, rekao je Lucić.

Ana Rukavina (12. 3. 2005.)

11) Murterski ljekoviti mulj prekriva birokratska žabokrečina

TISNO – Makirina, zaljev na ulasku u Tisno na otoku Murteru, obiluje zalihama peloidnog (ljekovitog) mulja visoke kvalitete, ali unatoč nekoliko stranih pokušaja ulaganja i eksploatacije, zbog neriješene prostorno-planske dokumentacije te nezainteresiranosti lokalnih vlasti ništa nije napravljeno. Ono što tu lokaciju, po ocjenama stručnjaka iz zagrebačkog Instituta za geološka istraživanja, čini iznimno važnom je što je za razliku od ostalih hrvatskih nalazišta peloidnog mulja Makirina ekološki potpuno čista.

»Makirina je možda površinom manje od nalazišta peloida u primjerice Morinjskom zaljevu, ali nije onečišćena, i zato je bila prva na meti istraživanja koja su počla još 1988. godine«, rekao je prof. Marko Šparica iz Instituta za geološka istraživanja. U zaljevu se nataložilo oko 410 tisuća kubičnih metara peloidnog mulja, što bi značilo da ga ima sasvim dovoljno za sljedećih 90 godina. »Naravno uz kontroliranu eksploataciju i činjenicu da se mulj obnavlja«, ističe Šparica. Unatoč potvrđenom potencijalu blata, na lokaciji nije podignut niti jedan zdravstveno-turistički objekt. Na upit kako je moguće da se u zaljevu koji obiluje profitabilnim resursom ne događa apsolutno ništa, načelnik Općine Tisno Joso Stegić kaže da je zemljište oko zaljeva u privatnom vlasništvu te da je to područje zaštićeno.

Ana Rukavina (1. 3. 2005.)

12) JANJEVO: Najstarija hrvatska dijaspora

»Od rata u Janjevu nema policije, pa se noću vrlo često događaju krađe. Trenutno radimo na tome da se policija vrati jer ljudi žive u strahu«, kaže župnik Palić. Na upit gdje se nalazi najbliža postaja, uz smijeh odgovara: »Ja sam najbliža postaja.« Istina je da lopovi oko crkve ne diraju ništa, iako je to vjerojatno jedina adresa u čijim se odajama nalaze vrijednosti

Kroz Janjevo udaljeno od Prištine nešto manje od pola sata vožnje, vodi blatnjava kaldrma. Kuće smještene na strmim padinama uglavnom su trošne i napuštene, a tako, uz malobrojne iznimke, izgleda i većina onih u kojima netko živi. Nekadašnja trgovačka stanica Dubrovačke republike, u kojoj uz Rome, Albance i Turke, žive potomci najstarijih hrvatskih iseljenika, ovih dana izgleda sumorno.

Na stepenicama pored crkve Svetog Nikole gdje završava put kroz mjesto, stajala je uplakana, teško pokretna starica u dimijama. Paulina Dodić (94) najstarija je Hrvatica u Janjevu. Nakon što su joj prošlu noć u kuću u kojoj živi sama ušli provalnici, došla je u Župni dom zatražiti pomoć. Prvi je priskočio mladić Sebastian (16) koji joj je upravo krenuo odnijeti ručak. Uveo ju je u Župni dom gdje se, kaže Paulina, osjeća sigurno. Njena obitelj odavno je odselila, ali ona ne želi napustiti Janjevo. Iako smo stigli nenajavljeni, bili smo dobrodošli. Župnik Matej Palić (40) pozvao nas je na razgovor o najstarijoj hrvatskoj dijaspori koja je na te obronke stigla prije 700 godina. Do devedesetih godina prošlog stoljeća u Janjevu je živjelo 4500 Hrvata, a danas ih je svega 320. Iseljavanje je počelo još sedamdesetih godina, no pravi je egzodus, navodi župnik Palić, počeo s ratom u Hrvatskoj, potom sukobima na Kosovu, a najgore je uslijedilo u poratno vrijeme.

Siromašan puk

»Već godinama živimo u vrlo teškoj ekonomskoj situaciji, tko god je imao mogućnosti, bilo kakvu ušteđevinu, otišao je iz Janjeva. Ostao je samo siromašan puk koji ne može kupiti kuću u Hrvatskoj«, priča župnik. U tome ipak ima i nešto pozitivno: barem se, napominje on, trend iseljavanja zaustavio. »Nisam prorok, ali optimističan jesam. Zaslužili smo bolja vremena«, napominje Palić.

Hrvati iz Janjeva stoljećima su živjeli od poljoprivrede i obrtništva, u ovom kraju bili su poznati proizvođači plastike. »Radišnost Janjevaca potvrđuju i generacije koje žive u Hrvatskoj«, objašnjava Palić. Danas je na tržištu nemoguće konkurirati kineskim proizvodima, pa se proizvodnjom plastike, kaže, bave još samo dvije, tri obitelji. Ostali uglavnom žive od mizerne socijalne pomoći i mirovine koja iznosi 40 eura, no župnik ističe da među ljudima još uvijek vlada solidarnosti. Starijim i osamljenim stanovnicima poput Pauline susjedi donose hranu, brinu o njima, a ako netko putuje za Hrvatsku, obavezno slobodna mjesta u automobilu popuni onima koji si taj put ne mogu priuštiti.

»Ne možemo se požaliti na pomoć koja stiže iz Hrvatske, pomažu i naši Janjevci koji svoj zavičaj u velikom broju posjećuju u vrijeme blagdana«, ističe Palić. I dok neki put Hrvatske tako mogu i bez novca, drugi svoje obitelji ne mogu posjetiti jer nemaju putovnicu. Prema župnikovim riječima taj, na Kosovu spasonosni dokument za kojeg bi mnogi dali pravo bogatstvo, posjeduje tek 50 posto Hrvata iz Janjeva. Iako je za očekivati da je na Kosovu ostala samo starija populacija, župnik kaže da je među njima 55 djece. »Hrvatska djeca u Janjevu nastavu slušaju na srpskom, no od sljedeće školske godine nadamo se školovanju na materinjem jeziku. Nastavnike je teško pronaći, no snalazimo se, improviziramo«, kaže Palić.

Vjera ili dimije

Janjevci uglavnom ne govore albanski, pa se tako ni župnik ne hvali poznavanjem tog jezika. Rekavši kako, zburnjeni dimijama, nismo znali kako se obratiti Paulini, župnik ističe da su se zahvaljujući crkvi Hrvati uspjeli oduprijeti asimilaciji, no neke se stvari nisu mogle izbjeći.

»Kad su na ove prostore stigli Turci, ponuda je glasila ili vjera ili dimije. Ipak, ove naše dimije se razlikuju od turskih«, kaže Palić.

Život u kotlini skrivenoj brdima i tijekom najkrvavijih sukoba bio je miran, stoga ne čudi da je bivši premijer kosovske vlade Bajram Rexhepi Janjevo nazvao »oazom mira i međuetničke tolerancije«. Ipak, župnik Palić ističe da su suživot i mir rezervirani za dan, dok se noću događa svašta. »Od rata u Janjevu nema policije, pa se noću vrlo često događaju krađe, poput ove sinoćnje u Paulininoj kući. Trenutno radimo na tome da se policija vrati jer ljudi žive u strahu«, kaže Palić. Na upit gdje se nalazi najbliža postaja, uz smijeh odgovara: »Ja sam najbliža postaja.« Istini je da oko crkve lopovi ne diraju ništa, iako je to vjerojatno jedina adresa u čijim se odajama nalaze vrijednosti. Na upit zašto nije otišao iz Janjeva kao što je to učinila njegova obitelj, župnik Palić kaže: »Ne želim ostaviti ove ljude, ja sam po nacionalnosti Janjevac.« Ana Rukavina (26. 2. 2005.)

13) Opasnost i ruglo uz hrvatske prometnice

Ratom oštećene građevine prijete

Utvrđeno je da na području Hrvatske treba ukloniti 1206 građevina.

Najviše u Zadarskoj županiji / U Šibensko-kninskoj županiji, od 355 zgrada, u dvije godine uklonjeno je samo 45, odnosno sve za koje su njihovi vlasnici dali suglasnost i zgrade koje su bile u programu organizirane obnove

ŠIBENIK – U ubrzanim pripremama za turističku sezonu, rijetko se govori o sigurnosti gostiju i njihovih domaćina kojima, osim minskih polja Dalmatinske zagore, prijete i u ratu oštećene zgrade. I kad zanemarimo njihov izgled i dojam koji ostavljaju, porušeni ostaci

nekadašnjih obiteljskih kuća, od kojih su neki tik do prometnica, doista su opasni po prolaznike. Mnogi ih vozači obilaze, prelazeći na drugi kolnički trak, a pješaci prelaze na drugu stranu ceste. Posljedica zasad nema, ali ostaje pitanje hoće li zgrade popustiti gravitaciji prije nego ih netko ukloni.

U Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka doznajemo da je uklanjanje tih kuća počelo 2003. godine, a snimanjem stanja na područjima koja su bila zahvaćena ratom, naročito onima uz glavne turističke prometnice, utvrđeno je da u Hrvatskoj treba ukloniti 1206 zgrada.

Najviše u Zadarskoj županiji. U Šibensko-kninskoj županiji, kazala je *Vjesniku* glasnogovornica Ministarstva Marina Halužan, tih je zgrada 355, odnosno 281 stambeni, 52 gospodarska i 22 javna objekta. »Dosad je uklonjeno 45 kuća, odnosno sve za koje su njihovi vlasnici dali suglasnost i zgrade koje su bile u programu organizirane obnove«, navodi Halužan.

U prikupljanju suglasnosti vlasnika, sudjelovali su lokalna samouprava, nevladine i međunarodne organizacije, ali imajući u vidu, ističe Halužan, da nisu prikupljene suglasnosti svih vlasnika, planirani projekt uklanjanja ruševina nije u cijelosti realiziran. »Uklanjanje ruševina u privatnom vlasništvu provodi se na temelju zahtjeva njihovih vlasnika uredima državne uprave, koji te predmete prosljeđuju Ministarstvu«, kaže Halužan. U slučajevima kad su vlasnici nedostupni ili nepoznati, a njihovi objekti opasni za život i zdravlje ljudi, pokretanje postupka za uklanjanje opasnosti pokreće Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, odnosno Uprava za inspekcijske poslove.

I tako u birokratskoj zavrzami pronalazaženja vlasnika, nelegalne gradnje i isto takvih odlagališta otpada, ruševne građevine će po svojoj prilici pričekati još koju sezonu.

Ana Rukavina (22. 2. 2005.)

14) Srbijanski predsjednik u posjetu Kosovu

Tadić u Prištini dočekan jajima

PRIŠTINA - Iako je, prema ocjenama mnogih, srbijanski predsjednik Boris Tadić u svojim dosadašnjim istupima govoreći o Kosovu bi umjereniji od prethodnika, reakcije građana Prištine koji su se u nedjelju oko podneva okupili ispred sjedišta misije UN-a na Kosovu (UNMIK) svakako nisu bile izraz dobrodošlice. Početak prvoga službenog posjeta nekog srbijanskog dužnosnika Kosovu nakon 1999. godine počeo je uhićenjem 30-ak aktivista kosovskih nevladinih udruga, a gužvu je izazvao je i Albin Kurti, bivši politički zatvorenik koji je 1998. godine u Beogradu osuđen i zatvoren.

Vrlo brojno policijsko osiguranje, temeljne i specijalne policije Kosova, te pripadnika UN-ovih postrojbi, osiguravalo je četvrt u središtu grada, a dva helikoptera su od jutarnjih sati kružila nad gradom. Zabilježeno je nekoliko manjih incidenata aktivista Kosovo action networka (KAN) okupljenih ispred sjedišta UNMIK-a smještenog nasuprot Sportske dvorane Boro i Ramiz, nekadašnjeg simbola bratstva i jedinstva između danas nepomirivih strana. Njegovi istomišljenici zviždajkama i plakatima »Kosovo čeka« tražili su Tadićev odgovor o nestalim i poginulim Kosovarima tijekom višegodišnjih sukoba. Budući da im je oni bili uskraćen, posegnuli su za jajima.

»Srbija je uvijek bila izvor kriminala i politike genocida, zbog čije je provedbe ubijeno 15 tisuća nevinih Kosovara, iseljeno je oko milijun građana, uništeno 120 tisuća kuća, silovano 20 tisuća žena. Njihova namjera je jasna, ponovna okupacija Kosova, a ako je ne ostvare, onda žele prisvojiti barem jednu trećinu«, rekao je aktivist KAN-a Fatbardh Bunjaku. Prošlost ovog naroda, dodao je, najbolje govori o tome zašto Tadić nije dobrodošao, a ni budućnost Kosova ga ne želi tu.

Predsjednik Srbije nakon sastanka s voditeljem UNMIK-a na Kosovu Sorenom Jessenom Petersenom planira obići Orahovac, Veliku Hoću, Goraždevac, manastir Visoki Dečani, Štrpce, Priluje i druge srpske enklave u središnjem dijelu Kosova. Posljednjih mjeseci, naime, najotvorenije političko pitanje na relaciji manjine i većine bila je električna energija. Dok su Srbi tvrdili da im je u nekim selima struja bez razloga isključena, međunarodni dužnosnici isticali su da su se prekidi opskrbe događali zbog kvarova u električnoj mreži, ali i zbog neplaćanja Kosovskoj energetske korporaciji. Srbi, naime, već godinama ne plaćaju račune za struju, pa se prema nekim procjenama dug popeo na 60 milijuna eura.

Ana Rukavina (14. 2. 2005.)

15) Zbog krivolova na Kornatima gozba za siromašne

ŠIBENIK – Iako nije petak, u Caritasovoj pučkoj kuhinji u srijedu je na jelovniku bila riba i to ne bilo koja, već kornatska palamida. Naime, od 7,8 tona ribe koju je u ponedjeljak

zaplijenila policija kod ribarica uhvaćenih u krivolovu u NP Kornati, 7,2 tone proslijeđeno je u otkupne stanice na Murteru, a 600 kg predano je pučkoj kuhinji. »Jasno da je riba dobrodošla, posebno kad je ima toliko. Uz malo priloga, sad imamo zalihu za mjesec dana«, kaže nam Jure Lipovac, voditelj kuhinje u kojoj se dnevno hrani oko 200 Šibenčana. Posljednja pošiljka rekordna je bila i za policiju, a time i za kuhinju. Bilo je, sjeća se Jure, sličnih količina kad su hrvatskim dijelom mora plovile talijanske kočarice. U srijedu su posluženi rižoto i riblji odresci s roštilja, no vješte ruke kuharica znaju od palamide još štošta načiniti. »Riblja juha, lešo, pašta... samo treba imati dovoljno mašte«, poručuju. Eto, i tko može reći da su zapovjednici ribarica »Lasta« i »Kraljica mira« krivolovom u nedozvoljenom području učinili – samo štetu. Ana Rukavina (10.2. 2005.)

16) U Šibensko-kninskoj županiji nova četiri slučaja nasilja u obitelji

Za žrtve nasilja samo devet kreveta

Pretučene žene, kad je odluče zatražiti, u Šibeniku teško pronalaze

pomoć / Pozivi na jedini SOS telefon u županiji uzaludni su, jer se na njih

nitko ne javlja

ŠIBENIK – U Šibensko-kninskoj županiji u nepunih tjedan dana zabilježena su četiri slučaj nasilja u obitelji od kojih je jedan završio ubojstvom, a ostali težim tjelesnim ozljedama. Iako policija tvrdi da se ne može govoriti o porastu nasilja u obitelji, važnija od statistike je činjenica da pretučene žene, kad je odluče zatražiti, u Šibeniku teško pronalaze pomoć. Muškarac koji je prošlog tjedna suprugu usmratio s dva hica u glavu imao je sudsku zabranu prilaska njoj i djeci, u tijeku je bila brakorazvodna parnica, a na dan ubojstva trebala mu je biti predana sudska odluka o desetomjesečnoj zatvorskoj kazni zbog nasilja. Posljednji slučaj: ženu, kojoj je polomio rebra i koja je s djetetom neko vrijeme boravila u skloništu za žrtve nasilja, suprug je po povratku kući ponovno pretukao.

Što je, dakle, činiti kad žena odluči stati na kraj dugogodišnjem zlostavljanju? Pozivi na jedini SOS telefon u županiji su uzaludni, jer se na njih nitko ne javlja. Šibenik je inicirao otvaranje savjetovaništva za mladež i obitelj, koje se tek osniva, a Centar za socijalnu skrb može smjestiti žene i djecu samo u Caritasovo sklonište Šibenske biskupije, koje raspolaže s devet kreveta za žene i jednim za dijete. »U skloništu žene mogu boraviti devet mjeseci, osigurana im je psihološka pomoć i hrana«, kaže don Slavko Mikelin. Kapacitet kuće koja je počela raditi u rujnu 2002. godine nije dostatan, pa se događalo da u skloništu bude više osoba.

Prostitutkama i ovisnicama tu nema mjesta, jer im treba drukčija pomoć.

Pomirba, ono što mnoge ženske udruge smatraju neprihvatljivim, za don Mikelina je poželjan ishod tužnih obiteljskih priča. »Vrlo je važn da se supružnici pomire«, ističe, dodavši da će uskoro potpisati ugovor s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, koje će pomoći u radu. Jagoda Sablić, predsjednica Ženske inicijative, tvrdi da je ta nevladina organizacija samo logistička potpora. »Organiziramo akcije, kojima želimo upoznati javnost s problemom, predložile smo otvaranje skloništa za žrtve nasilja, ali bez pomoći Grada i županije ne možemo napraviti mnogo«, kaže Jagoda Sablić.

Ana Rukavina (3. 2. 2005.)

17) UDVOSTRUČEN BROJ MOČVARICA U PARKU PRIRODE VRANSKO JEZERO

Ptice iz Europe i Azije u dalmatinskim gnijezdima

Jezero je važno zimovalište ptica, naročito močvarica, jer je uz deltu

Neretve to jedino veće močvarno područje u hrvatskom priobalju. Lani ih

je najviše prezimilo na Vranskom jezeru

Ana Rukavina

U Parku prirode Vransko jezero u tijeku je zimsko prebrojavanje ptica. Prema prvim rezultatima, u siječnju je na tom području bilo 60.000 ptica, gotovo dvostruko više nego u istom razdoblju prošle godine. Najbrojnije među pticama močvaricama su, doznajemo od stručne suradnice Parka Vlatke Dumbović, liske i patke, a znatan je broj i čubastih gnjuraca. Posebna je zanimljivost, ističe Dumbović, što se na jezeru trenutačno nalazi i petstotinjak malih vranaca, globalno ugrožene vrste, a Vransko jezero njihovo je jedino stalno stanište i gnjezdište.

Jezero je važno zimovalište ptica, naročito močvarica, jer je, objašnjava sugovornica, uz deltu Neretve to jedino veće močvarno područje u hrvatskom priobalju. Rezultati prošlogodišnjeg nacionalnog prebrojavanja ptica u Hrvatskoj pokazuju da ih je najviše prezimilo na Vranskom jezeru. »Obilje hrane, osobito močvarne vegetacije i, što je vrlo važno, režim zaštite na

Vranskom jezeru idealni su uvjeti za ptice koje su na ovo područje na zimovanje došle iz sjevernih dijelova Europe i Azije«, naglašava Dumbović. Na temelju iskustava iz prethodnih zima, može se predvidjeti da na jezeru prezimljuje 75 vrsta, a za jakih zima na toj lokaciji može boraviti do 180. 000 ptica. »Ove godine nedostaju jedino guske koje na jezero dolaze u vrijeme velikih hladnoća u kontinentalnom dijelu, stoga ih u Dalmaciji očekujemo tek s prvim snijegom«, ističe Vlatka Dumbović. Podaci o brojnosti ptica na jezeru i ove će godine biti dostavljeni organizaciji Wetlands International koja i organizira Međunarodno zimsko prebrojavanje ptica močvarica. »To je posebno važno jer trudom volontera iz cijele Europe nastojimo dobiti podatke o brojnosti ptica na čitavom kontinentu«, kaže Dumbović. Rezultati prebrojavanja ohrabruju i zato što potvrđuju da se nakon katastrofalnog požara u ornitološkom rezervatu 2003. godine, ptice vraćaju na Vransko jezero. Prema međunarodnim kriterijima područje jezera proglašeno je europski važnim močvarnim područjem za ptice (Important bird area), pa će stoga ove godine, točnije 2. veljače, za Međunarodni dan močvarnih područja biti otvorena Biološko-ornitološka postaja. »Bit će to«, otkriva Vlatka Dumbović, »prva takva postaja na području Dalmacije koja će istraživačima ptica značajno olakšati rad«. Na jezero su, dodaje, dobrodošli svi koji imaju dobre namjere, a to znači ne bacati smeće, ne paliti vatru, držati se staza te kućne ljubimce držati na uzici. (30. 1. 2005)

18) Dalmatinska zagora zanimljiva strancima, ali ne i turističkim djelatnicima Peka za goste duboka džepa

Seoski turizam nije organičen na ljetnu sezonu, već gostu pruža razne sadržaje cijele godine / Vlašić: Uspoređivati Dalmaciju s Istrom potpuno je promašeno / Kalpić: Stranci žele nešto autohtono i spremni su to platiti. Naši pak ljudi misle da seoski turizam znači nešto jeftino i uvijek se žele cjenkati

ŠIBENIK – U Dalmaciji je očito još uputnije gostu ponuditi more i plažu, nego ambijent Dalmatinske zagore, pa je seoski turizam, koji u nekim dijelovima Hrvatske polako staje uz bok onom na moru, u Šibensko-kninskoj županiji gotovo nezamjetan. U obalu se nižu betonske višekatanice, a ruševine kamenih kuća s početka prošlog stoljeća polako i sigurno popuštaju gravitaciji. Je li posrijedi nedovoljno zanimanje gostiju ili inertnost domaćina, tim više, jer seoski turizam nije organičen na ljetnu sezonu, već gostu pruža razne sadržaje cijele godine.

Predsjednik Turističke zajednice Šibensko-kninske županije Šime Vlašić smatra da je mali broj domaćinstava koja se bave seoskim turizmom zato, što je još prije nepunih 10 godina veći dio zaleđa bio okupiran. »Ne treba zaboraviti ni da je dobar dio tog područja još miniran«, ističe Vlašić. Uspoređivati Dalmaciju s Istrom potpuno je promašeno, smatra Vlašić. Nije problem Dalmatinske zagore nedostatak sadržaja, ali proći će, dodaje, još koja godina da seoska domaćinstva otvore vrata gostima.

»Bilo je nekoliko pokušaja, ali ljudi su ubrzo odustali, pa su na kraju ostala samo dva mjesta na kojima se pokušava gostu približiti život, običaji i gastronomija naših djedova. Jurlinovi dvori don Stipe Perkova u Primoštenu Burnom, koji su pod državnom zaštitom, te imanje obitelji Kalpić iz Radonića«, kaže Šime Vlašić.

U razgovoru s Ivanom Kalpićem, *Vjesnik* doznaje da su njihovi gostu uglavnom stranci dubljih žepova. »Stranci žele nešto autohtono i spremni su to platiti. Njima je zanimljiv i vinograd, i ispaša ovaca i pripravljanje peke. Naši pak ljudi misle da seoski turizam znači nešto jeftino i uvijek se žele cjenkati«, kaže Kalpić. Izgradnja autoceste dodatna je pogodnost za razvoj seoskog turizma, jer iz jedne baze mogu obići sve što ih zanima. »Uostalom, mir i tišina nasuprot gužve uz obalu dovoljno su primamljivi ljudima, koji su se doista došli odmoriti«, ističe Ivan Kalpić.

S problemom prekratke sezone susreću se i Kalpićevi, iako imaju što ponuditi i izvan ljetnih mjeseci. »Naša bi turistička sezona mogla trajati cijele godine, ali što to vrijedi kad u ožujku u Hrvatskoj nema turista«, zaključuje Kalpić. Upravo bi, smatra, turistička zajednica na toj osnovi trebala produžiti sezonu.

Ana Rukavina (19. 1. 2005.)

19) U Šibensko-kninskoj županiji lani rođeno 41 dijete manje, nego prethodne godine Pad nataliteta izravno utječe

na financijsko poslovanje bolnica

Burić: Nije nikakva novost da iz godine u godinu bilježimo sve manji broj novorođenih, a posebno zabrinjava to da nema naznaka da će se taj

trend uskoro zaustaviti / U Kninu živi nešto mlađa populacija, ali broj poroda je sa 213 u 2003. godini opao na 190 lani / Postotak popunjenosti u rodilištu je vrlo nizak, a to se poslije odražava i na pedijatriju

Ana Rukavina

ŠIBENIK – Rođenje Chiare Vukšić u Općoj bolnici Šibensko-kninske županije nekoliko sekundi nakon što je bučno pozdravljen dolazak 2005. godine razveselio je mnoge, jer je upravo mala Šibenčanka, teška 3,45 kilograma i dugačka 51 centimetar, prva beba rođena u Novoj godini. Ipak, slavlje nije potrajalo, jer za to, sudeći po broju novorođenih prošle godine u županiji, razloga nije ni bilo. Po riječima ravnatelja bolnice Željka Burića, 2004. godine u kninskom i šibenskom rodilištu svijet je ugledalo 856 beba, što je u odnosu na prethodnu godinu 41 dijete manje.

»Nije nikakva novost da iz godine u godinu bilježimo sve manji broj novorođenih, a posebno zabrinjava to da nema naznaka da će se taj trend uskoro zaustaviti«, kaže Burić.

Iako su prije nekoliko godina mediji često pisali i govorili o kninskom *baby-boomu*, vrlo čestoj pojavi u poslijeratnom razdoblju, Burić kaže da je ta tvrdnja vrlo dvojben. »Možda se to i na trenutak moglo nazvati *baby-boomom*, no, povećan broj porođaja više je bio rezultat migracijskih kretanja, nego povratka vojnika svojim kućama. Knin je nakon rata uvelike promijenio strukturu stanovništva. Istina je da i danas tamo živi nešto mlađa populacija, ali broj poroda je sa 213 u 2003. godini opao na 190 lani. Za grad u kojem živi oko 9000 ljudi, 23 nova stanovnika nisu beznačajna«, kaže Burić.

S problemom pada nataliteta susreću se gotovo sve županije u Hrvatskoj, ali ono što dodatno otežava stanje u Šibensko-kninskoj je to da se nadostatan broj roditelja odražava i na financijsko poslovanje bolnice. »To je uzročno-posljedična veza. Naši ionako preveliki bolnički kapaciteti ostaju neiskorišteni. Postotak popunjenosti u rodilištu je vrlo nizak, a to se poslije odražava i na pedijatriju«, naglašava Burić.

Rad rodilišta i pedijatrije u Kninu su time financijski vrlo upitni, ali na sam spomen ukidanja kninskih kapaciteta, uprava nailazi na vrlo glasan prosvjed Kninjana.

»U Sinju koji, primjerice, ima oko 400 poroda godišnje, djeluje izvanbolničko rodilište u kojem nisu organizirana dežurstva, a Knin, koji ima znatno manji broj rođenih beba, funkcionira kao da su svi kapaciteti iskorišteni«, ističe Željko Burić. (17. 1. 2005.)

20) Smrt mladog Ivana Vulića kao nova kobna podsjetka na mine Domovinski rat još nije završen

Stradavanje Ivana Vulića (29) iz Gradca otvorilo je, po tko zna koji put, i pitanje nedovoljno učinkovitog sustava spašavanja i pružanja pomoći unesrećenima, jer je Vulić na pomoć čekao predugo, puna tri i pol sata

ŠIBENIK – Pogibija Ivana Vulića (29) iz Gradca u nedjelju uslijed ozljeda zadobivenih od eksplozivne naprave na koju je nagazio tijekom lova na brdu Ilova glava, opet je na najokrutniji način podsjetila da su mine posijane diljem Hrvatske i dalje ubojite i da se nekim dijelovima države ljudi još ne mogu slobodno kretati.

Stradavanje toga mladića po tko zna koji put otvorilo je i pitanje nedovoljnog učinkovitog sustava spašavanja i pružanja pomoći unesrećenom, jer je Vulić na pomoć čekao predugo, puna tri i pol sata. Naime, nakon što je nagazio na minu, Vulić je ostao bez obje noge, oko 13 sati pao je u komu, a potom u 14.30 sati podlegao ozljedama na mjestu nesreće – prije no što je medicinska pomoć stigla do njega.

Kako bi mu pružili pomoć, ali i izvukli četvoricu spasitelja s minskog polja koji su krenuli pomoći Vuliću, pozvan je i helikopter MORH-a iz Splita, ali ni on nije mogao prizemljiti i spustiti spasioca. Jesu li točni navodi da helikopter nije imao potrebnu opremu za spašavanje ostaje nepoznato, ali akcija spašavanja ljudi i izvlačenja poginulog s minskog polja potrajala je do kasno poslijepodne.

Bilo kako bilo, crna brojka stradalih od završetka Domovinskog rata ovime se popela na 16 poginulih i 70 teško ozlijeđenih osoba. U Šibensko-kninskoj županiji minski sumnjivim prostorom zahvaćeno je sedam gradova i općina, odnosno oko 43.000 četvornih kilometara, na što upozoravaju 462 oznake minske opasnosti.

Tragedija na Svilaji možda se mogla izbjeći i bolje postavljim oznakama. Naime, po tvrdnjama mještana Drvenjaka, prva oznaka o opasnosti od mina nalazi se tri kilometra od mjesta nesreće, a postavljena je samo s južne strane Svilaje, dok su mladići u lov krenuli sa sjeverne.

Najveći dio minski sumnjivog prostora otpada na područje Drniša (23 četvorna kilometra), slijede Skradin sa 16, Vodice sa 10 i općina Ružić sa šest četvornih kilometara. Upravo na

području Ružića, nekadašnjoj liniji razgraničenja, dogodila se posljednja tragedija. Manje minski sumnjivih površina imaju Promina i Šibenik.

Ana Rukavina

21) Nastavak koncertne promocije skupine Ramirez

I u Šibeniku je sve O.K.

ŠIBENIK - Nakon uspješne listopadske promocije u rasprodanom Ksetu, mlađahna grupa Ramirez promovirala je svoj diskografski prvijenac istoimenog naziva i u Dalmaciji. Za tu prigodu odabrali su Šibenik, odnosno ugodno ispunjen prostor Bunara, gdje su u subotu okupljenima za dvosatne svirke predstavili svoj uradak. Odličan prostor i isto takva atmosfera, nisu mogli rezultirati ni drukčijim glazbenim doživljajem. Aljošu Šerića, glavnog autora Ramireza, posebno se dojmio prostor, ali i entuzijazam ljudi koji su organizirali koncert. »Ne sjećam se da smo svirali u ovako dobrom prostoru, i siguran sam da ćemo se vratiti«, rekao je Šerić koji je autor svih dvanaest pjesama s albuma. Ramirez, po mnogima najugodnije osvježene na domaćoj glazbenoj sceni, što potvrđuje i riječ dežurnih kritičara koji su njihov album uvrstili među pet najuspješnijih u 2004. godini, u gotovo kućnoj atmosferi među ostalim su izveli i pjesme »Iste cipele« i »Sve je ok«, za koje su snimljeni i spotovi. Publika je naravno spontano reagirala na pjesme s njihova debitantskog albuma za čiji se konačni zvuk pobrinuo Denyken. Među brojim posjetiteljima do Šibenika je stigao i poznati splitski nogometaš i odnedavno trener Slaven Bilić. Nakon subotnjeg nastupa u Krešimirovom gradu, Ramirez je promociju albuma nastavio u Splitu.

Ana Rukavina (10. 1. 2005.)

22) Vjesnik s povratnicima u Republici Srpskoj

Povratnički život u »nadzemnoj grobnici«

»Humanitarci samo ponavljaju kako je bitno vratiti se, no što nakon toga, kako iznova početi život? Ljudi čekaju milostinju stranaca, jer im država ne osigurava ništa. Povratak po svaku cijenu, nije rješenje«, kaže Ivo Jović, bivši povjerenik za Općinu Banja Luka Hrvatske zajednice Herceg

Bosne

BANJA LUKA - U Grab, najstariji dio Banje Luke koji su oduvijek nastanjivali uglavnom Bošnjaci vratili su se rijetki. Jedan od njih je Sadik Ičagić čija je priča nalik tisućama drugih izbjegličkih, i samo potvrđuje tezu da je povratak težak i Hrvatima, i Bošnjacima i Srbima, bez obzira u koji se dio ratom opustošenog područja vraća. Sadik i njegova peteročlana obitelj ratno vrijeme proveli su u Bugojnu iz kojega su nakon povratka doveli svu imovinu - kravu i tele.

»Da nam nije toga, ne znam kako bismo preživjeli«, kaže Sadik kojem je kuću 2000. godine obnovila jedna inozemna humanitarna organizacija čije ime nije htio spominjati. »Ništa u kući nije kako valja, sve visi, ispada, niti jedna vrata ne možemo zatvoriti«, kaže Sadik. I on je, kao i ostali povratnici socijalni slučaj koji muku muči od prvog do prvog u mjesecu, pa mu je jedini izlaz poljoprivreda.

Najviše povratnika u RS

Prema podacima UNHCR-a, od potpisivanja Daytonskog sporazuma u svoje prijeratne domove na području BiH vratilo 999.258 osoba, a u prvih šest mjeseci ove godine to je učinilo njih 14.255. Trend smanjenja broja povratnika u odnosu na 2003. godinu, nije zabilježen samo u općinama Zvornik, Bratunac, Srebrenica i Milići u Republici Srpskoj. Središte RS Banja Luka, prije rata je imala 195.139 stanovnika; 55 posto činili su Srbi, 15 Bošnjaci, jedan posto Hrvati, a 16 posto Jugoslaveni. Tijekom rata gotov su svi Hrvati i Bošnjaci protjerani iz grada. Danas na području Banje Luke, doznajemo od Željka Matića, predsjednika Općinskog odbora zajednice prognanih Hrvata iz BiH, živi jedva 10.000 Hrvata, a kako je riječ o starijoj populaciji, ta se brojka zbog smrtnosti konstantno smanjuje.

Matić ističe kako se povratnicima određena, nedostatna sredstva za obnovu kuća doniraju od Federalne i Vlade RS-a, te humanitarnih organizacija. »Humanitarci samo ponavljaju kako je bitno vratiti se, no što nakon toga, kako iznova početi život? Ljudi čekaju milostinju stranaca, jer im država ne osigurava ništa. Povratak po svaku cijenu, nije rješenje«, kaže Ivo Jović, bivši povjerenik za Općinu Banja Luka Hrvatske zajednice Herceg Bosne.

Komadić Balkana u slijepoj ulici

Onima koji su se odlučili vratiti trebalo bi, osim obnovljene kuće, napominje Jović, osigurati posao, a da se ne govori o hrvatskim školama i vrtićima. I kad se odluče vratiti, to uglavnom, nastavlja Jović, čine oni stariji. »Oni koji razmišljaju o povratku neka nemaju iluzija da ih

čeka bolji život, čeka ih nadzemna grobnica«, objašnjava Jović.

Voditelj misije španjolske humanitarne organizacije MPDL u BiH, sa sjedištem u Banjoj Luci Francisco Segovia ističe kako je glavni problem u RS to što se političke stranke još uvijek ne obraćaju svim nacijama. »Nacionalizam je prenatlažen, tako da vrlo teško dolazi do kontakata među nacijama, a stranke pritom uživaju punu podršku crkve. Pozitivno je to što je vojska sve manje primjetna na ulicama«, kaže Segovia. Njegova iskustva govore da je uspostava povjerenja između Hrvata i Srbi sve izvjesnija, no s Bošnjacima taj proces ide vrlo otežano. Uz to ne treba zanemariti, ističe Francisco Segovia, ni lošu ekonomsku situaciju, no Federacija ima nekoliko većih središta, a RS jedino Banju Luku. »Ponekad se čini da je ovaj komadić Balkana u slijepoj ulici«, kaže Francisco Segovia.

Ana Rukavina (20. 1. 2005.)

23) VRANSKO JEZERO OSTAT ĆE EUROPSKI VAŽNO MOČVARNO PODRUČJE ZA PTICE

Minama na ribe, zoljama na ptice, vatrom na park

Krajnji cilj svih prljavih radnji oko parka, u koje spada i požar, je stvaranje dojma kako na Vranskom jezeru nije moguće provoditi zaštitu, zbog devastiranosti rezervata i otpora stanovništva. To bi širom otvorilo vrata jezera i okolice, ljudima koji nisu svjesni da bi zbog njihove gramzivosti, park ubrzo bio opustošen. »Zahvaljujući prije svega razumijevanju i podršci lokalnog stanovništva, to se neće dogoditi«, tvrdi Gojko Pintur, ravnatelj Javne ustanove Parka prirode Vransko jezero

Ana Rukavina

Vransko jezero javnosti je poznatije kao područje opustošeno požarom, dok su rijetki su napisi o području koje je prema međunarodnim kriterijima proglašeno europski važnim močvarnim područjem za ptice (Important bird area), u kojem uz ribe, gmazova, diše i tisuće biljaka, i gdje je pronađen ljudski kostur i ostaci ognjišta stari oko tri tisuće godina.

»Vodeći se za time je dobra vijest zapravo ona loša, o Vranskom jezeru stvorena je slika koja ne odgovara stvarnom stanju. Naravno da će veću medijsku pozornost privući netko tko prijete samoubojstvom ukoliko mu sruše kuću, nego otvorenje biciklističke staze duge 50 kilometara ili otvorenja ribarske lučice. No, to su samo rijetki, izolirani incidentni što bacaju sjenu na sve ono dobro i pozitivno. Tim izgredima se zapravo želi stvoriti dojam latentnog sukoba između lokalnog stanovništva i Uprave parka koji zapravo ne postoji«, rekao nam je Gojko Pintur, ravnatelj Javne ustanove Parka prirode Vransko jezero.

Ustanova je osnovana 1999. godine s ciljem zaštite, očuvanja i promicanja prirodne i kulturno-povijesne baštine Vranskog jezera i okolice, s posebnim naglaskom na ornitološki rezervat u kojem je zabilježeno 234 vrste ptica. Prvi mjerljivi rezultati dosad učinjenog, prema Pinturovoj ocjeni, trebali bi biti vidljivi već sljedeće godine. »Uprava parka počela je radom 2001. godine, i već u zimi 2003. na 2004. uočene su značajne, dakako pozitivne, promjene u broju vrsta i jedinki u zaštićenom području koje obuhvaća površinu 57 četvornih kilometara, od čega 30 otpada na jezero«, kaže Pintur.

Izbirljive guske znaju gdje je dobro

Jezero doslovno stenje pod opsadom lovaca, ali oni nisu ubijali unutar nedopuštenih granica, već su, navodi Pintur, poštivali mirnu zonu od 500 metara udaljenosti od crte razgraničenja. Lovačka društva su, dodaje, prihvatila režim zaštite ptičjeg fonda, pa su ptice ubrzo počele prelaziti cestu, odlaziti na poljoprivredne površine i prilaziti ljudima. Naravno, ima manjih izgreda, no oni su događaju dva do tri puta godišnje.

Važnost očuvanja prirode Vranskog jezera naglašava Pintur, prelazi hrvatske okvire, jer je mjesto, zbog geografskoga položaja - na pola puta između Afrike i Finske – već godinama odmorište na preletu u toku jesenske seobe.

Uz lovce, nova pravila prihvatili su i sportski ribolovci i lokalno stanovništvo što je, smatra Pintur, od iznimnog značenja. Zatečene navike nekontroliranog ubijanja ptica i izlova ribe, nisu naime, bile ohrabrujuće. »Drugi pokazatelj stabilizacije i zaštite eko-sustava vidljiv je iz činjenica da su divlje guske odabrale jezero za zimovalište i noćilište. One su naime, vrlo izbirljive pa velika jata divljih gusaka desetak godina traže pogodnu i sigurnu lokaciju, a ove zime na jezeru ih je bilo i do tri tisuće«, objašnjava Pintur.

U ribolovu je situacija ponešto drukčija, jer je za razliku od lova puškom, ribolov tih i odvija se noću. Jezerom su prije zaštite gospodarile organizirane skupine koje su ulovljenu ribu uspješno plasirale na tržište, sa zaradom od oko tri milijuna kuna godišnje. »Izlov u vrijeme mrijesta, umalo je uzrokovao nestanak šaranske mlađi koje danas ima u ogromnim

količinama«, kaže Pintur. Lovilo se čime se stiglo, pa su u jezeru završavale i mine, ana ptice se pucalo i zoljama.

Bespravna gradnja i požari

Sportski ribiči krivolovom, kaže Pintur, riskiraju gubitak dozvole i visoke kazne, dok domaći ilegalci nemaju puno za izgubiti. »Ilegalni izlov je smanjen, ali ne i zaustavljen, što se prije svega odnosi na izlov cipala«, naglašava ravnatelj. Naime, jedna noć krivolovnoga straha može uroditi i s 20 tisuća kuna dobiti, jer ako u mrežu zaluta jato cipala teško 600 do 700 kilograma, a cijena kilograma je 30 kuna...

»Uz krivolov, suočeni smo i s problemom građevinske zone Majdan«, napominje Pintur. Naime, priča koja se posljednjih mjeseci vrti u gotovo svim dijelovima Lijepe naše proljetos je bila aktualna i kod Vranskog jezera, gdje su bespravno sagrađeni objekti unutar granica parka.

Požar koji se dogodio prije nepunu godinu, i u kojem je stradalo 90 posto trščaka, zapravo je bio točka na »i« onima kojima se ideja očuvanja prirode čini - gubljenjem vremena. Uprava parka poduzima sve kako bi se nadoknadilo izgubljeno, ali za to će, kaže Pintur, biti potrebno pet do šest godina. Tisuće ptica ostale su bez sigurnog skloništa, neke su stradale u samom požaru, a veliki broj uginuo je u danima što su uslijedili.

»Krajnji cilj svih prljavih radnji oko parka, u koje spada i požar, je stvaranje dojma kako na Vranskom jezeru nije moguće provoditi zaštitu, zbog devastiranosti rezervata i otpora stanovništva«, kaže Pintur. To bi naravno, širom otvorilo vrata jezera i okolice, ljudima koji zapravo nisu svjesni da bi zahvaljujući njihovoj gramzivosti, park ubrzo bio opustošen. U svakom smislu.

»Zahvaljujući prije svega razumijevanju i podršci lokalnog stanovništva, to se neće dogoditi«, zaključuje Pintur, te dodaje da su zaštitom područja otvorene velike mogućnosti za eko i etno turizam. (5. 9. 2004.)

24) Potpredsjednica Vlade otvorila Susrete djece hrvatskih branitelja

Obonjan mora ostati otok djece

Ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti obećala daljnju potporu susretima tijekom kojih se djeca natječu u sportskim igrama te kulturno-umjetničkim radionicama / Jadranka Kosor potpisala je sa šibenskom gradonačelnicom Nedom Klarić Ugovor o suradnji s Domom za starije i nemoćne osobe Cvjetni dom koji se odnosi na financiranje programa skrbi o starijim i nemoćnim osobama u Šibeniku i na otocima

ŠIBENIK – Potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor tijekom službenog posjeta Šibeniku u petak je svečano otvorila Susrete djece hrvatskih branitelja koji ove godine na otoku Obonjanu okupljaju 520 djece iz svih županija.

Potpredsjednica Vlade istaknula je važnost održavanja tog natjecanja, jer djeca »svojom radom pokazuju kako se voli domovina i čuvaju prave vrijednosti«. »Sljedeću godinu i moje će se ministarstvo pridružiti natjecanju, a kako je u politici najvažnije dobro plivati, ja bih se mogla okušati u toj disciplini«, napomenula je Kosor, obećavši daljnju potporu susretima tijekom kojih se djeca natječu u sportskim igrama te kulturno-umjetničkim radionicama. S obzirom na tešku situaciju u kojoj je tvrtka Otok mladosti koja gospodari Obonjanom, potpredsjednica Vlade je istaknula kako je u razgovoru s gradonačelnicom Šibenika Nedom Klarić dogovorena suradnja s lokalnom upravom. »Obonjan mora ostati otok djece, i nakon što Poglavarstvo grada Šibenika pošalje promemoriju, utvrdit ćemo plan djelovanja te proračunom predvidjeti sredstva njegovu revitalizaciju«, rekla je. Također, u suradnji s ministarstvima turizma te socijalne skrbi treba, dodala je ministrica Kosor, izraditi program koji će i ostaloj djeci omogućiti ljetovanje na Otoku mladosti. »Prije svega mislim na djecu iz mnogobrojnih obitelji, od kojih mnogi nikada nisu vidjeli more«, istaknula je. Nakon posjeta Obonjanu, potpredsjednica Vlade potpisala je sa šibenskom gradonačelnicom Nedom Klarić Ugovor o suradnji s Domom za starije i nemoćne osobe Cvjetni dom koji se odnosi na financiranje programa skrbi o starijim i nemoćnim osobama u Šibeniku i na otocima. Kako bi osobama koje nisu korisnici usluga doma, omogućili dnevni boravak u domu, te donirali sredstva za kupnju broda i zaposlenje djelatnika koji bi starije i nemoćne obilazili na otocima, Ministarstvo je osiguralo 1,7 milijuna kuna. Potpisan je i ugovor o ljetovanju socijalno ugrožene djece na Obonjanu, iako je provedba tog projekta počela već ovog ljeta. **Ana Rukavina (4. 9. 2004.)**

25) Kućni ljubimci i turizam

Psi i mačke na Jadranu nisu dobrodošli

Iako je potpuno razumljivo da ostali gosti ne žele doručkovati pokraj nečijeg četveronožnog prijatelja, iskustva onih turističkih djelatnika na čijem su teritoriju psi dobrodošli govore da su njihovi gosti mahom dobrostojeći vlasnici koji ne pitaju za cijenu boravka svog ljubimca

Ana Rukavina

ŠIBENIK – Kako se kućni ljubimci, poglavito psi, osjećaju kao gosti na Jadranu? Nepoželjno, nisu dobrodošli u hotele, na plaže, ali ni muzeje, pa tako u Šibensko-kninskoj županiji samo jedno mjesto - apartmansko naselje Lovišća u Jezerima na Murteru - na ulaznim vratima nema znak zabrane pristupa psima. Iako je potpuno razumljivo da ostali gosti ne žele doručkovati pokraj nečijeg četveronožnog prijatelja, iskustva turističkih djelatnika na čijem su teritoriju psi dobrodošli, govore da su njihovi gosti mahom dobrostojeći vlasnici koji ne pitaju za cijenu boravka svog ljubimca.

Jedino Lovišće prati trendove

»Onaj tko misli ozbiljno se baviti turizmom mora pratiti svjetske trendove a jedan od njih je i taj da ljudi putuju na odmor s kućnim ljubimcem. Ako su dakle psi dobrodošli u francuska i talijanska odmarališta, ne vidim razloga zašto ih i mi ne bismo primili. Tim više, što je za boravak u naselju cijena jednaka za pse i ljude«, kaže direktor Lovišća Drago Pirja. I dok se ljudi dobi između 20 i 50 godina tijekom godišnjeg odmora mogu odvojiti od svojih ljubimaca, djeci i starijim osobama, ističe Pirja, ta razdvojenost pada mnogo teže.

Ovo naselje u sklopu kojega je i kamp, svojom površinom od 120 tisuća četvornih metara i šest kilometara pješačkih staza zapravo je, kako ističe direktor, hotel na otvorenom. Ipak, to ne znači da za pse ne postoje pravila ponašanja. Tako ne smiju na plažu jer za njih postoji posebni tuševi, moraju biti na uzici, a njihov izmet je briga vlasnika.

Predsjednik županijske Turističke zajednice Šime Vlašić kaže kako je trenutno stanje u najvećim županijskim hotelima i hotelskim naseljima »očekivano«, jer je »u objektima masovnog turizma teško pomiriti te dvije strane«. »U objekte gdje se objeduje i gdje je veliki protok ljudi teško je uklopiti i kućne ljubimce«, kaže Vlašić. Neki hoteli koji su imali tu praksu odustali su od prijema kućnih ljubimaca zbog incidenata s djecom, objašnjava. Ako gosti ipak na odmor ne žele bez ravnopravnoga člana svoje obitelji, prenoćište će morati potražiti u privatnom smještaju ili u manjim, obiteljskim hotelima. »Iskustva ljudi koji u svoje apartmane primaju goste s psima ili mačkama govore da im to donosi i do 40 posto bukinga«, ističe Vlašić.

Mali hoteli se lakše prilagođavaju

Šime Klarić, predsjednik Nacionalne udruge obiteljskih i malih hotela pak dodaje da većina članova Udruge nema tu praksu, ali da je u manjim hotelima mnogo veća mogućnost prilagodbe zahtjevu gosta. »Iako većina malih hotela nema izgrađenu infrastrukturu za prijem kućnih ljubimaca, zbog neposrednog kontakta sa svakim gostom jednostavnije se prilagođavamo zahtjevima tržišta«, ističe Klarić.

S obzirom na to da se svake godine prije sezone godišnjih odmora akcijama poput one »Obitelj na more, pas na ulicu« upozorava na to da veliki broj ljubimaca završava na gradskim ulicama umjesto na Jadranu, dio »krivice« trebali bi preuzeti i oni koji u svojim objektima smatraju kućne ljubimce nepoželjnim. (26. 8. 2005.)

26) THE REGENT ESPLANADE ZAGREB

Bljedunjavi povratak velike hotelske zvijezde

Usluge hotela nisu bitno izmijenjene u odnosu na »staru« Esplanadu.

Politika je Regenta da hotel ne smije biti samo za strane goste, nego i dijelom svakodnevnog života građana

Ana Rukavina

Nakon nešto više od godine i pol, u obnovljeni zagrebački Hotel Esplanade u utorak je stigao prvi gost, hrvatskoj javnosti ne odveć poznati Klaus Ebert, predsjednik Uprave RTL Televizije. Na zagrebačku turističku kartu tako se vratila velika hotelska zvijezda, točnije njih pet, ovog puta pod nazivom The Regent Esplanade Zagreb. Ipak, prvotno oduševljenje velebnom građevinom, ubrzo su zamijenile tvrdnje da je hotel neosporno dobio puno, ali izgubio teško nadoknadivu prepoznatljivost. U svoj svojoj raskoši ostao nekako bljedolik. Nakon što je kupio hotel koji je prije temeljite obnove sigurno tonuo u prosječnost, Austrijanac Herbert Haselbacher je ustvrdio da će Esplanade po završetku svih potrebnih

zahvata biti umjetničko djelo. Šetnja hotelom potvrđuje da Haselbacher nije lagao, no u 15 milijuna eura, koliko je navodno stajala »kozmetička operacija«, nije bilo uračunato ono što prdivnu, obnovljenu Esplanadu čini drugačijom od predivnog, obnovljenog hotela. To potvrđuje i konstatacija bivše direktorice hotela i višestruke dobitnice svjetskih hotelskih priznanja Amelije Tomašević koja je ustvrdila da je hotel lijep, ali da je preuređenjem izgubio svoju prošlost. Nedostaje joj osjećaj Zagreba, jer novi vlasnik, ističe Tomašević, nije vodio računa o povijesti tog zdanja, te o tome da je on u svojoj povijesti stekao brojna priznanja za kvalitetu.

Nostalgiya za vremenima Orient Expressa

Bilo kako bilo, osim potpuno rekonstruiranih prostora i povećanog broja soba, hotel će gostima, ističu u Esplanadi, ponuditi najvišu razinu usluge, u skladu sa standardima američkog hotelskog lanca The Regent, kojemu je, odlukom vlasnika zagrebački hotel prepušten na upravljanje. Iako su između ostalih spominjani i lanci Kempinsky, Hyatt, Marriott, te Hilton, Esplanade je postao jedini Regentov hotel u Europi, a osim njime, taj lanac upravlja hotelima u SAD-u, Kazahstanu, Maleziji, Singapuru, Indoneziji i na Tajvanu. Obnova i rekonstrukcija hotela sagrađenog 1825. godine, počela je u listopadu 2002. godine. Unutarnjim uređenjem hotela, pozabavio se studio MKV, koji je inspiraciju pronašao u dvadesetim godinama prošloga stoljeća, Orient Express i secesiji. Naime, hotel Esplanade je i sagrađen s ciljem pružanja vrhunskog smještaja putnicima Orient Expressa koji je prometovao na liniji Pariz -Istanbul.

U hotelu su tijekom godina prespavali britanska kraljica Elizabeta II., predsjednici Gamal Abdel Naser, Nikita Sergejevič Hruščov, Leonid Iljič Brežnjev i Richard Nixon potom Orson Welles, Josephine Baker, Paul McCartney, Mick Jagger i mnogi drugi.

Za hotel se tako u nizu velikih imena koje su ga rado posjećivala, a neka poput književnice i prve hrvatske novinark Marije Jurić Zagorke i živjela u njemu, vežu i zanimljive priče poput one o Dragutinu Tadijanoviću. Priča kaže da su Tadijanovića, kao siromašnog studenta, opljačkali te da mu je tadašnj direktor Esplanade ponudio da dvije godine besplatno ruča u hotelu.

Najveće promjene napravljene su u prizemlju hotela, te u sobama, čiji je broj sa 171 povećan na 209. U tu je brojku uključen i predsjednički apartman Esplanade površine 280 četvornih metara, za koji je potrebno izbrojiti 1500 eura. Noćenje u superior sobi stoji 215 eura. Sve su sobe opremljene novim namještajem i najmodernijom informatičko-telekomunikacijskom opremom, a gostima je na 24-satnoj usluzi conciergea, posluga u sobu, te nosač.

Konferencijski prostor ima sedam novih poslovnih prostorija koje u prizemlju okružuju Smaragdnu dvoranu. Njezin izgled nije pretjerano izmijenjen jer je ona zaštićena povijesna baština, i dalje prikladna održavanju svečanih događaja i konferencija. U cijelom hotelu izmijenjeni su svi podovi i stropovi, rasvjeta i dizala, što sada cijelu zgradu čini puno stabilnijom nego prije. Zbog povećanog obujma poslova i ponude u hotelu je broj zaposlenih povećan s prijašnjih 130 na 200.

Bez štrukli se ne može

Sama ponuda i usluge hotela nisu bitno izmijenjene u odnosu na ranije, jer se, ističu u Esplanadi, politika Regenta poklapa s dosadašnjom ponudom toga hotela. Hotel tako ne smije biti samo za strane goste nego i dijelom svakodnevnog života građana, a u njemu se moraju osjetiti lokalna kultura i gastronomija. U restoranu »Zinfandel's« koji je ime dobio po kalifornijskoj sorti grožđa, kaštelanskom crljenku što potječe iz Hrvatske, šefovat će Marc Fontenelle iz Belgije. Dom Perignon stoji u restoranu 1800 kuna, Hennessy 130, a Pelinkovac 20. Upravo je 'zinfandel' zaštitni znak osoblja koje nose prsluke i kravate s motivom te loze. Prema Haselbacherovom obećanju, gastronomski zaštitni znak bit će zagorski štrukli koje će se moći kušati u *Le Bistrou*. Ne sumnjamo da je vlasnik upoznat s pričom o dolasku poznate zagorske delicije na jelovnik, zahvaljujući tadašnjem direktoru Branku Jakopoviću. Prvo su se štrukli svidjeli Miroslavu Krleži, potom Josipu Brozu Titu koji je uz štrukle guštao i u hotelskim češnjovkama. Legenda kaže da je najviše štrukli, čak 22, pojeo Orson Welles. Priče iz kuhinje također kažu da je Hruščov za boravka u hotelu jeo patku u crvenom zelju, Brežnjev srneći hrbat u mandarinama, Naser također hrbat, ali »a la wild«, a Elizabeta II., oradu na dalmatinski način. (23. 5. 2004.)

27) POTPREDSJEDNICA VLADE JADRANKA KOSOR POSJETILA ROMSKA NASELJA
Za Rome i dodatna sredstva, iz proračuna
Jadranka Kosor, predsjednica Vladinog Povjerenstva za praćenje
Nacionalnog programa za Rome, najavila povećanje novca za
poboljšanje života romske manjine

Potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor posjetila je u petak zagrebačka romska naselja te se u razgovoru sa stanovnicima upoznala s problemima romske svakodnevice.

Tom je prilikom Jadranka Kosor, koja je ujedno i predsjednica Vladinog Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalni program za Rome, najavila mogućnost povećanja proračunskog novca, namijenjenog poboljšanju životnih uvjeta romske manjine.

Govoreći o prioritetima, naglasila je kako je u slučaju Roma sve primarno – i obrazovanje, i edukacija, i rješavanje stambenih i komunalnih pitanja, i izgradnju kulturnog centra za koji je već izdvojeno milijun kuna.

»Pri provedbi Programa morat ćemo voditi brigu o promjeni nadležnosti pojedinih ministarstava, a u nekim segmentima Program će se morati i doraditi«, napomenula je Jadranka Kosor. U rješavanju otvorenih pitanja Povjerenstvo očekuje i pomoć gradskih vlasti a nakon Zagreba, ministrica je najavila posjet Romima u Međimurju i Rijeci.

Ugodno druženje s ministricom, zagrebački Romi iskoristili su kako bi je upoznali sa svojim problemima. Alija Mešić, predsjednik Udruge Roma Zagreba i Zagrebačke županije rekao je da je u Domovinskom ratu sudjelovalo 712 Roma od kojih 59 ima uvjete za status ratnih vojnih invalida, no nikako ga ne mogu ostvariti. Romi su ukazali i na neprimjerene uvjete u kojima žive – bez struje i vode. Ana Rukavina (22.5.2004)

28) JOSO VUKOSAV, PROFESOR PSIHLOGIJE NA POLICIJSKOJ AKADEMIJI,
GOVORI O PROBLEMATICI PREGOVARANJA U KRIZNIM SITUACIJAMA

U Hrvatskoj je nužno uvesti profil pregovarača »Smatram da je kod nas nužno uvesti profil pregovarača. Površinom nismo velika zemlja, niti su krizne situacije tako brojne, pa bi bilo dovoljno imati po jednog čovjeka u Osijeku, Zagrebu, Rijeci i Splitu«, kaže Vukosav
Ana Rukavina

Nedavni događaji u Zagrebu, dva pokušaja bacanja sa zagrebačke katedrale od kojih je jedan, na žalost, završio smrću, i talačke krize u Centru za socijalnu skrb na Trešnjevci, ponovno su aktualizirali rasprave o nedostatku profesionalnih pregovarača u policijskim redovima.

Poznato je, naime, da policija nema vlastite stručnjake osposobljene za pregovaranje u kriznim situacijama, a taj posao na terenu umjesto profesionalaca obavljaju zapovjednici ili policajci na čijem se teritoriju događa pokušaj samoubojstva.

Sa usavršavanja u FBI-u nedavno se vratio profesor psihologije na Policijskoj akademiji Joso Vukosav, koji za *Vjesnik* govori o problematici pregovaranja i američkim iskustvima na tom području.

Govoreći o nedostatku profesionalnih pregovarača, Vukosav ističe da to pitanje, na dobrobit svijetu, treba riješiti što prije. »Naravno da postoji potreba za pregovaračima. Dovoljno se prisjetiti nedavnih događaja u Zagrebu. Pitanje nedostatka stručnjaka nameće se samo po sebi, a kako je riječ o specifičnim situacijama, ne bi ih trebalo prepuštati dežurnim policijskim rukovoditeljima«, mišljenja je Vukosav.

Praksa i iskustvo

Krizne situacije, objašnjava, zahtijevaju dodatna znanja iz područja psihologije, kriminalistike, prava i sl. Osim nekih osnovnih postavki, naši se policijski kadrovi ne školuju dodatno i ne pripremaju na takve zadatke pa je, ističe Vukosav, često pregovaranje prepušteno sposobnostima koje neki pojedinac ima.

»Smatram da je nužno kod nas uvesti profil pregovarača. Površinom nismo velika zemlja, niti su tako brojne krizne situacije, pa bi bilo dovoljno imati po jednog čovjeka u Osijeku, Zagrebu, Rijeci i Splitu«, kaže Vukosav.

Osim sustavne edukacije, u profiliranju pregovarača za uspješno rješavanje slučajeva ključni su praksa i iskustvo koje dolazi s njom. U SAD-u, primjerice, navodi Vukosav, pregovarač dobije pravi slučaj tek nakon što je odradio na desetke slučajeva u nekom timu. »Iskustvo je neprocjenjivo jer postoji čitav niz pravila pregovaranja s jedne, a nepredvidivih situacija koje zasigurno nećete pronaći u literaturi, s druge strane«, kaže psiholog.

Da se u nekim situacijama doista teško držati knjige, ukazuje i slučaj psihopata koji je u jednom američkom zatvoru čekao suđenje zbog brutalnog ubojstva supruge, te je uspio

pojbeći. Iste večeri bejzbol palicom izmasakrirao je četveročlanu obitelj i potom upao u sljedeću kuću u kojoj je spavala starica. Upravo kad je zamahnuo palicom, žena se probudila i rekla: »Gospodine, sigurno vam je jako hladno. Idemo u kuhinju, tamo se možete ugrijati, a ja ću vam skuhati juhu«.

I doista, starica je skuhalo juhu, malo su porazgovarali i ona mu je predložila da prespava, budući da je vani bilo vrlo hladno, što je ubojica i rado prihvatio. Naravno, ujutro su u kuću banuli policajci i na opće čuđenje zatekli staricu i ubojicu kako spavaju. »Poznato je da agresija izaziva agresiju i ovaj događaj to potvrđuje, ali i ukazuje na to koliko je teško predvidjeti nečiju reakciju. Starica je reagirala idealno i spasila svoj život«, kaže psiholog. Posao pregovarača je opasan i zahtjevan pa se te osobe, smatra Vukosav, ne smiju baviti ničim drugim osim pregovaranjem. Uz činjeicu da na raspolaganju moraju biti 24 sata, izlažu se velikoj opasnosti jer nije uvijek moguće pregovarati preko telefona. »Ponekad vas od osobe koja se prijeti raznijeti bombom dijele samo vrata«, kaže Vukosav.

Hoće li skočiti ili ne?

Svaki je čovjek, dodaje, individua i po psihološkoj strukturi ne postoje dva istovjetna pojedinca. Vodeći se time jasno je da se, zaključuje Vukosav, nikada sa stopostotnom sigurnošću ne može predvidjeti nečija reakcija. U prilog tome govori i slučaj otmice aviona. »Otmičari su zahtijevali da im se u avion odmah dostavi kava sa šlagom. Kad je narudžba napokon stigla nakon pola sata, otmičari su vidjeli da su dobili običnu kavu i odmah su se predali. Na upit zašto su tako postupili, rekli su da će teško dobiti 20 milijuna dolara kada im ni šlag nisu osigurali«, priča Vukosav.

Srećom, uvijek se može razgovarati o nekoj razini vjerojatnosti, a pregovarati treba dok god postoji i najmanja mogućnost da netko bude ozlijeđen, pa se u pravilu nikada izravno ne smije predložiti predaja. »Ako se otmičaru predloži da se preda jer ga okružuju jake policijske snage i kaže da ga snajperist može u bilo kojem trenutku pogoditi, možete računati na loš razvoj krizne situacije«, kaže naš sugovornik. To naravno ovisi i o zemlji u kojoj se krizne situacije događaju. I dok Amerikanci iscrpljuju više mogućnosti, Vukosav podsjeća na talačku krizu u moskovskom kazalištu. »Rusi nisu gubili vrijeme, upali su unutra pa tko živ tko mrtav«, priča. U praksi se, naravno, događaju situacije kad doista nije moguće učiniti ništa. Tako je poznat slučaj, također iz američke prakse, kad je iskusni pregovarač nakon nekoliko dana bezuspješnih pokušaja, na rubu strpljenja, rekao otmičaru da bi bilo najbolje da se preda pa da svi mogu kućama, na što je ovaj rekao: »Pa dobro predajem se«. Pregovarač ga je u čudu upitao zašto se sad predaje, a ovaj mu je odgovorio: »Pa, nitko me prije nije pitao«. Povjerenje između osobe koja drži taoce i pregovarača je apsolutno njebitnije za ishod slučaja i ni na koji se način ne smije ugroziti. »Pregovarač treba pokušati iskreno suosjećati s tom osobom, ali ne na formalnoj razini. Treba doista pokušati razumjeti razloge zbog kojih se ta osoba našla u toj situaciji. Važno je prikupiti što više informacija jer na taj način ne samo da dobivate na vremenu, već lagano 'topite' osobu s kojom pregovarate, jer svakoga se može dotaknuti«, objašnjava Vukosav.

Na upit kako komentira reakcije nekih Zagrepčana koji su se, promatrajući mladića koji se penjao na Katedralu, kladili hoće li skočiti ili ne, Vukosav kaže kako one uopće nisu neuobičajene. »Štoviše, u Americi nagovaraju osobe koje pokušavaju počinuti suicid da to i učine«, dodaje. (9. 5. 2004.)

29) SPOMENIK BANU JELAČIĆU »NA PONOS« GRADU: Onaj tko na kratko posjeti hrvatsku metropolu, možda i ne stigne obići maksimirsku šumu i jezera, Gornji grad i mirogojske arkade, no na glavni zagrebački trg svakako stigne. Na njemu će sigurno vidjeti spomenik banu Josipu Jelačiću koji nam od početka devedesetih ponovno pravi društvo. Iako ga nije bilo desetljećima i iako se vratio čist i dotjeran, spomenik, a posebno njegovo postolje, sad izgleda, na žalost, kao da je tu već – stoljećima. Turist, naime, samo jednim pogledom na spomenik može puno toga doznati o gradu, između ostaloga o tome tko je u koga zaljubljen, ponešto o nogometu, omiljenim glazbenim bendovima, subkulturnim grupama ali i o tome gdje gradski golubovi rado obavljaju nuždu. **A.R. (7. 5. 2004.)**

30) VJESNIKOVİ REPORTERI U DNA LABORATORIJU ZAVODA ZA SUDSKU MEDICINU I KRIMINALISTIKU

Ako se posmrtni ostaci ne mogu identificirati drukčije, preostaje samo analiza DNK
Identifikacija žrtava zrakoplovne nesreće kod Mostara bila je otežana jer su tijela bila izložena visokoj temperaturi a ona, kao i kremiranje, uništava DNK odnosno DNA / Zagrebački

laboratorij za analizu DNK poznat je i u svijetu, a osnovan je za vrijeme Domovinskog rata, kad je trebalo identificirati žrtve iz masovnih grobnica / Pri identifikaciji uz pomoć DNK potrebno je imati uzorke krvi članova moguće obitelji, kako bi se genotip umrloga usporedio s njihovima

Nakon tragične zrakoplovne nesreće u kojoj je na putu za Mostar život izgubilo svih devetero članova makedonskog izaslanstva, među kojima i predsjednik države Boris Trajkovski, posao identifikacije posmrtnih ostataka dodijeljen je zagrebačkom DNA laboratoriju Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku, iako su u prvom trenu spominjani laboratoriji iz Njemačke i Francuske. Mnoge je ta informacija ostavila u čudu, ali očito samo neupućene, jer taj je laboratorij bio, prema pisanjima makedonskih medija, prvi i logičan odabir. Zašto je tome tako, *Vjesnik* doznaje za posjeta laboratoriju kroz koji nas je proveo voditelj doc. Milovan Kubat.

»Kolege iz Makedonije, SiCG, BiH i Rusije učili su kod nas osnove analize DNK a nedavno smo dobili zamolbe iz još četiri zemlje. Stoga nas poziv za pomoć makedonskog Zavoda za sudsku medicinu nije iznenadio«, kaže dr. Kubat. Sama identifikacija žrtava bila je otežana jer su tijela unesrećenih bila izložena visokoj temperaturi. Temperatura snažno utječe na DNK pa je nju, kaže dr. Kubat, nakon kremiranja, primjerice, nemoguće utvrditi, jer je nema.

»Osim zagrebačkom, uzorci su poslani i laboratoriju Međunarodne komisije za nestale osobe u Sarajevu. Nakon što smo iz Skopja dobili uzorke krvi članova obitelji žrtava, u kratkom roku uspjeli smo identificirati svih osam osoba dok je jedna žrtva bila prepoznata odmah«, ispričao je dr. Kubat. Rezultati su se naravno, poklapali s onima iz Sarajeva koji su stigli naknadno.

Zagrebački DNA laboratorij otvoren je prije deset godina, u vrijeme Domovinskog rata. »Bilo su to godine kad smo počeli raditi obdukcije prvih ratnih žrtava. Bilo nam je odmah jasno da određen broj slučajeva nećemo moći identificirati klasičnim sudsko-medicinskim metodama, te je donesena odluka o osnivanju DNA laboratorija«, ispričao je dr. Kubat. Nakon stručnog usavršavanja u Njemačkoj, kod profesora Berndta Brinkmanna, laboratorij je s radom počeo u proljeće 1994. godine.

»I danas više od 90 posto rada otpada na identifikaciju posmrtnih ostataka žrtava rata, a do sada smo ih na temelju analize DNA identificirali oko 350«, ističe Kubat te dodaje da takvi laboratoriji postoje u Splitu u Osijeku.

Sâm proces, objašnjava, započinje, naravno, pronalaskom grobnice. Slijedi ekshumacija a u procesu identifikacije sudjeluju sudski medicinar, stomatolog, rendgenolog i antropolog.

»Vrlo rijetko na ostacima ima mekog tkiva, uglavnom je riječ o skeletiranim ostacima. Identitet osobe može se utvrditi, primjerice, po zubnom statusu žrtve za života te usporedbom sa zubnim statusom ostatka, ili pak ako postoje slike o prijelomu kosti i slično«, opisuje Kubat. No, ako posmrtni ostatke žrtava rata nije moguće prepoznati klasičnim metodama, jedino moguće rješenje je analiza DNK.

Kako bi osigurali uspjeh postupka, uzorci DNK moraju se uzeti od svih članova obitelji nestale osobe, da bi se izradili njihovi genotipovi te usporedili sa žrtvinim. »DNA analiza temelji se na usporedbi, stoga je ponekad trebalo pretražiti cijelu Hrvatsku, da bi se pronašla obitelj žrtve. A ta je obitelj ponekad bila i u izbjeglištvu«, kaže dr. Kubat. Za postupak otkrivanja potrebna je suradnja na visokoj razini s policijom i Vladinom Upravom za zatočene i nestale, koja djeluje u sklopu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a koju vodi pukovnik Ivan Grujić.

Govoreći o slučajevima koje su na kraju riješeni, mada se to isprva činilo nemogućim, dr. Kubat ističe varaždinski slučaj, kad je počinitelj kaznenog djela otkriven na temelju stare, sasušene kapljice krvi, te otkrivanje ubojice na temelji traga sperme.

Ana Rukavina (18.3. 2004)